C/2024/6865

28.11.2024

# Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

# Sveženj o povezljivosti digitalnih omrežij in infrastrukture

# (mnenje na lastno pobudo)

(C/2024/6865)

Poročevalka: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Soporočevalec: **Maurizio MENSI**

| | |
|---|---|
| Svetovalca | Sergio SANTILLÁN (za poročevalko)<br>Federico MARINI BALESTRA (za soporočevalca) |
| Sklep plenarne skupščine | 15. 2. 2024 |
| Pravna podlaga | člen 52(2) Poslovnika |
| Pristojnost | strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo |
| Datum sprejetja na seji strokovne skupine | 18. 7. 2024 |
| Datum sprejetja na plenarnem zasedanju | 18. 9. 2024 |
| Plenarno zasedanje št. | 590 |
| Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani) | 169/0/0 |

## 1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) poudarja pomen digitalnega gospodarstva za gospodarstvo EU in koristi medsebojne povezljivosti za gospodinjstva, javni promet, zdravje in osebne odnose.

1.2 EU je sprejela nove predpise o digitalnem gospodarstvu in prilagodila tudi svojo industrijsko politiko. Vendar pa mora sprejeti nove odločitve za spodbujanje tega ključnega sektorja za družbeni in gospodarski napredek. Ta cilj bi uresničili z belo knjigo o obvladovanju potreb po digitalni infrastrukturi v Evropi. V novem tehnološkem in tržnem okviru je bistveno zagotoviti enake konkurenčne pogoje za vse akterje v digitalnem ekosistemu in enako raven varstva potrošnikov ne glede na dobavitelja.

1.3 EU se sooča s številnimi izzivi:

— na področju tehnologije;

— z vidika naložb, saj so potrebne obsežne in usklajene naložbe javnega in zasebnega sektorja v višini več kot 200 milijard EUR;

— vzpostavitev bolj povezanega enotnega trga na področju telekomunikacij;

— potreba po odpravi razdrobljenega pristopa k upravljanju radiofrekvenčnega spektra;

— vzpostavitev regulativnega okvira za zagotovitev enakih pogojev za digitalne operaterje;

— odpravljanje prevelike odvisnosti od velikih dobaviteljev iz tretjih držav;

— potreba po okrepitvi inovacij in industrijskih zmogljivosti v celotni telekomunikacijski vrednostni verigi;

— trajnost;

— varnost in odpornost komunikacijskih omrežij, vključno s podvodnimi kabli.

1.4 Do razdrobljenosti ne prihaja samo zaradi različnih izvajalskih organov, temveč tudi zaradi razlik med državami članicami pri prenosu direktiv, zato EESO predlaga:

— prednostno uporabo uredb pri pripravi zakonodaje, kjer je to mogoče;

— uporabo načela enega samega organa v skladu z evropskimi standardi;

— pospešitev postopka certificiranja, ki trenutno lahko traja 12 ali celo 24 mesecev;

— uporabo načela države izvora namesto nacionalnega sistema splošne odobritve;

— objavo ustreznih smernic o kvalifikacijah in predpisih, ki se uporabljajo v skladu z Evropskim zakonikom o elektronskih komunikacijah;

— določitev realističnega roka za izklop bakrenega omrežja;

— pospešeno uvajanje omrežja naslednje generacije;

— uskladitev predpisov, ki se uporabljajo za številske vire.

1.5 EESO se zavzema za oblikovanje močnih akterjev v tržnem gospodarstvu, ki bi spodbujali zaposlovanje in socialni dialog v skladu z evropskimi vrednotami.

1.6 Nadaljnji ukrepi – predlogi EESO:

— povezljivost – boljše usklajevanje spektra v Evropi;

— povečanje naložb tveganega kapitala;

— naložbe v infrastrukturo, ki lahko podpira širšo uporabo umetne inteligence;

— zaščita evropske kritične infrastrukture: kibernetska varnost za regulirane subjekte.

## 2. **Uvod**

2.1 Digitalne tehnologije imajo daljnosežen vpliv na konkurenčnost gospodarstva EU ter spodbujajo učinkovitost in inovacije.

2.2 Medsebojna povezljivost ljudem koristi na več načinov. Omogoča jim:

— varnejša in energetsko učinkovitejša delovna mesta;

— cenejši in čistejši javni prevoz;

— učinkovitejše zdravstvene sisteme, bančne sisteme, sisteme socialne varnosti in davčne sisteme ter širšo uporabo umetne inteligence.

2.3 Da bi EU ohranila vodilni položaj v industriji, mora prevzeti vodilno vlogo v ključnih vertikalnih sektorjih digitalnih tehnologij, od umetne inteligence do kvantnega računalništva, mikroelektronike in virtualne resničnosti, ter uvesti digitalno infrastrukturo, ki zajema vse od kibernetske varnosti in omrežij 5G do računalništva in podatkov v oblaku.

2.4 V sedanjem zakonodajnem ciklu so bile sprejete nove uredbe, kot so akt o digitalnih storitvah, akt o digitalnih trgih, akt o umetni inteligenci, akt o podatkih in akt o upravljanju podatkov. Poleg sprejetja uredb je EU leta 2021 posodobila tudi svojo industrijsko politiko, da bi z več pobudami in zlasti pomembnimi projekti skupnega evropskega interesa vzpostavila digitalni in zeleni steber. Ti projekti doslej še niso imeli pričakovanega učinka.

2.5 Cilji v okviru politike Digitalno desetletje do leta 2030 so:

— povezljivost: gigabitna povezljivost za vse;

— najsodobnejši polprevodniki: podvojitev deleža EU v svetovni proizvodnji;

— podatki – računalništvo na robu in računalništvo v oblaku: 10 000 izredno varnih in podnebno nevtralnih robnih vozlišč;

— informacijska tehnologija: prvi računalnik s kvantnim pospeševanjem.

## 3. **Izzivi za EU**

3.1 Evropska komisija in akterji na področju digitalnega gospodarstva se strinjajo, da mora EU premagati številne izzive.

3.1.1 Tehnološki izzivi: hiter razvoj komunikacijskih in računalniških tehnologij ustvarja nove poslovne modele in omrežne aplikacije. Pri tem je potrebno stalno eksponentno povečevanje obdelave, shranjevanja in prenosa podatkov, pa tudi tehnološke zmogljivosti.

3.1.2 Potrebe po naložbah: Evropa potrebuje obsežne in usklajene naložbe zasebnega in javnega sektorja v višini več kot 200 milijard EUR za uvedbo visokozmogljivih digitalnih omrežij, kar bo prispevalo k uresničitvi ciljev, določenih v programu politike Digitalno desetletje do leta 2030. Poleg tega bi bile za uspešno preoblikovanje vodilnih telekomunikacijskih operaterjev v ponudnike omrežnih storitev in storitev v oblaku nujne dodatne znatne naložbene zmogljivosti. Potrebna je preudarna naložbena strategija, ki upošteva lokacijo in gostoto prebivalstva. Obravnavati bi morali tudi potrebo po vzdrževanju in nadgradnji infrastrukture. Življenjska doba podvodnih kablov je 25 let, vendar nimamo strategije za proaktivno upravljanje življenjskega cikla.

3.1.3 Regulativni okvir EU je imel v zadnjih 25 letih osrednjo vlogo pri spodbujanju liberalizacije in naložb. V zvezi s tem bi morale EU in države članice izboljšati svoje zmogljivosti podpiranja horizontalnega sodelovanja in raziskav na področju tehnološkega razvoja ter pospešiti postopke, tako s prožnejšo ureditvijo kot z bolj poenostavljenimi postopki.

3.1.4 V primerjavi z drugimi akterji po svetu so po vsej EU zelo razširjene poceni inovativne mobilne in optične storitve. Obstoječi regulativni okvir, ki temelji na naložbeni lestvici in regulativni samoderogacijski klavzuli, je treba ohraniti in po potrebi dopolniti, da se upoštevajo nove storitve in akterji. Ob upoštevanju razvoja storitev stroj-stroj je treba odpraviti morebitne razlike v nacionalnih načrtih številčenja in sistemih dovoljenj, po možnosti z oblikovanjem *ad hoc* vseevropske ureditve teh resnično čezmejnih storitev. Ključno je, da se scenariji politik in ureditev, ki jih je Komisija predstavila v beli knjigi, hitro izvedejo s konkretnimi ukrepi za podporo naložbam, ki so potrebne za doseganje ciljev evropskega digitalnega desetletja in za dohitevanje drugih pomembnih svetovnih gospodarstev, pri čemer je treba zagotoviti, da ne bi bili evropski potrošniki zaradi zaostanka prikrajšani z vidika razpoložljivosti in kakovosti storitev.

3.1.5 Razdrobljeni pristop k upravljanju radiofrekvenčnega spektra: dosedanji poskusi za večjo usklajenost EU na področju upravljanja spektra niso bili v celoti uspešni, hkrati pa so bile ugotovljene razlike in zamude pri časovnem razporedu dodeljevanja spektra in izgradnje omrežne infrastrukture v državah članicah. V zvezi s tem EESO pozdravlja predlog Komisije za boljšo harmonizacijo sprostitve radiofrekvenčnega spektra za mobilne storitve in izdajanja dovoljenj zanj.

3.1.6 Neenaki konkurenčni pogoji: trenutno je v novem tehnološkem in tržnem okviru bistveno zagotoviti enake konkurenčne pogoje za vse akterje v digitalnem ekosistemu in enako varstvo potrošnikov ne glede na dobavitelja. Obstoječi regulativni okvir EU za elektronska komunikacijska omrežja in storitve trenutno ne upošteva zbliževanja med ponudniki storitev v oblaku in telekomunikacijskih storitev ter ne zagotavlja enakovrednih pravic in obveznosti za vse akterje in končne uporabnike digitalnih omrežij, tako javnih kot zasebnih. Bela knjiga ustrezno opisuje ekosistem, v katerem so meje med vlogami različnih akterjev vse bolj zabrisane in za katerega je značilna vrsta različnih odnosov. Zato asimetrična regulativna obravnava „tradicionalnih“ ponudnikov elektronskih komunikacij na eni strani in ponudnikov storitev v oblaku/digitalnih storitev na drugi strani ni več upravičena. To še toliko bolj velja v razmerah, ko so digitalni trgi in storitve zelo skoncentrirani in ima le malo velikih platform za avtomatizacijo komunikacij (zelo velike spletne platforme/vratarji) pomembno in uveljavljeno tržno moč ter končnim uporabnikom dobavljajo nepogrešljive vsebine/aplikacije.

EESO ceni dejstvo, da Komisija v beli knjigi navaja, da „bi morala biti trden temelj vseh prihodnjih predpisov Evropska deklaracija o digitalnih pravicah“, s čimer potrjuje svojo zavezo „razvoju ustreznih okvirov, da bodo vsi akterji na trgu, ki imajo koristi od digitalne preobrazbe, prevzeli svojo družbeno odgovornost ter pošteno in sorazmerno prispevali k stroškom javnih dobrin, storitev in infrastrukture v korist vseh ljudi, ki živijo v EU“.

3.1.7 Centri velikih akterjev za računalništvo v oblaku so pogosto povezani z omrežji, ki jih v skladu s sedanjo zakonsko ureditvijo ni mogoče vselej opredeliti kot javna ali zasebna, kar povzroča regulativno negotovost.

3.1.8 Potreba po okrepitvi inovacij in industrijskih zmogljivosti v celotni telekomunikacijski vrednostni verigi: EU bi lahko za zagotovitev gospodarske varnosti svoje omrežne infrastrukture omogočila sodelovalno in multidisciplinarno okolje ter izboljšala dostop do financiranja za akterje EU s spodbujanjem tesnejše povezave med zasebnimi in javnimi naložbenimi strategijami.

3.1.9 Trajnost: sektor informacijske in komunikacijske tehnologije predstavlja približno 7–9 % svetovne porabe električne energije in približno 3 % svetovnih emisij toplogrednih plinov ter ustvarja vse večje količine e-odpadkov. Če se digitalna tehnologija ustrezno izkoristi, lahko to odtehta njene emisije in prispeva k zmanjšanju svetovnih emisij, vendar morajo operaterji v to dodatno vlagati.

3.1.10 Varnost: v geopolitičnih razmerah, ki jih vse bolj zaznamujejo napetosti in konflikti, morajo kibernetska varnost ter varnost in odpornost kritične infrastrukture temeljiti na zaupanja vrednih dobaviteljih, razvoju varnostnih standardov za povezljivost med koncema ter večji ravni odpornosti in povezovanja na vseh ravneh: prizemna, neprizemna, dostopovna in hrbtenična omrežja, vključno z infrastrukturo podvodnih kablov.

## 4. **Potreba po enotnem digitalnem trgu**

4.1 EESO meni, da ni potrebe po hitrih spremembah regulativnega okvira na področju telekomunikacij. Sedanji model je še vedno primeren za odpiranje trgov in preprečevanje koncentracije na trgu, ki ima običajno negativne posledice za potrošnike z vidika oblikovanja cen in inovacij.

4.2 Poleg spodbujanja konkurence v sektorju ultraširokopasovnih povezav bi se moral regulativni okvir osredotočiti na obravnavo novih vprašanj, kot je regulativna obravnava storitev stroj-stroj/internet stvari, ki so nadnacionalne.

4.3 V nekaterih primerih bi bilo morda treba zagotoviti dostop do povezovalnih točk med podatkovnimi centri in njihovo medsebojno povezovanje, da bi zmanjšali stroške vzpostavitve novih podatkovnih centrov v oblaku, ki bi lahko v prihodnje postali ozko grlo. Morebitna ureditev takih omrežij bi morala temeljiti na običajnemu tristopenjskemu postopku, ki nacionalnim regulativnim organom omogoča, da pod nadzorom Evropske komisije določijo zahteve na novih trgih.

5. **Visokokakovostna delovna mesta v EU za konkurenčnost na svetovnem trgu z vidika digitalne in tehnološke suverenosti**

5.1 Od leta 2015 smo v telekomunikacijskem sektorju priča velikim spremembam glede vrst delovnih mest. Te spremembe bi bilo treba izvajati v sodelovanju z lokalnimi deležniki, pri čemer bi bilo treba zagotoviti možnosti za preusposabljanje in dovolj osebja za boljšo prihodnost sektorja digitalne omrežne infrastrukture.

5.2 Načelo „enako pravilo za enako storitev“ bi lahko uporabili za vzpostavitev novega okvira za vse digitalne akterje, poenostavitev pravil, razširitev področja uporabe sedanjega okvira in uporabo enakih pravil za podobne storitve, s čimer bi zagotovili enakovredne pravice in obveznosti za vse akterje in končne uporabnike digitalnih omrežij.

5.3 EESO predlaga, da bi operaterji, ki vlagajo v nova omrežja, v okviru uredbe, ki jih obvezuje k souporabi njihovih omrežij z drugimi operaterji, imeli možnost sklenitve zakupne pogodbe. Pomembno je zagotoviti pravično porazdelitev stroškov med operaterji.

5.4 EESO se zavzema za oblikovanje močnih akterjev v tržnem gospodarstvu, ki bi spodbujali zaposlovanje in socialni dialog v skladu z evropskimi vrednotami.

6. **Uskladitev pravil, reforma upravljanja, poenostavitev poročanja**

6.1 Razdrobljenost ni le posledica različnih izvršilnih organov, temveč tudi razlik pri prenosu direktiv v državah članicah. Merila se lahko razlikujejo celo znotraj države članice, če si pristojnosti delijo različne regionalne oblasti. To ustvarja regulativni labirint, ki zahteva zaposlovanje pravnih strokovnjakov in upočasnjuje sprejemanje odločitev.

6.2 Zato so potrebni naslednji ukrepi:

6.2.1 prednostna uporaba uredb pri pripravi zakonodaje, kolikor je to mogoče;

6.2.2 uporaba načela enega samega organa v skladu z evropskimi predpisi;

6.2.3 pospešitev postopka certificiranja, ki trenutno lahko traja 12 ali celo 24 mesecev; uskladitev pravil in stroškov v zvezi z dodeljevanjem spektra, kadar je to mogoče. Nekatere države članice so frekvence dodelile po zelo visokih stroških za operaterje, kar lahko upočasni naložbe v nova omrežja;

6.2.4 uporaba načela države izvora namesto nacionalnega sistema splošne odobritve za posebne, bolj virtualne in običajno nadnacionalne storitve (npr. storitve stroj-stroj in internet stvari);

6.2.5 priprava smernic o merilih in predpisih, ki se v skladu z Evropskim zakonikom o elektronskih komunikacijah uporabljajo za zasebne elektronske komunikacije/omrežja in elektronske komunikacijske storitve, ki so neodvisne od številke, so pa odvisne od številke za identifikacijo končnega uporabnika;

6.2.6 določitev realističnega roka za izklop bakrenega omrežja, pri čemer je treba upoštevati tudi dejstvo, da so v državah članicah različne razmere glede lokacije in prebivalstva ter dolžine zadnjega kilometra, kar pomeni, da je na nekaterih območjih smiselno dalj časa dovoliti uporabo hibridnih tehnologij (optika do omarice (FTTC), vektorizacija itd.);

6.2.7 uvedba sklopa horizontalnih (simetričnih) obveznosti za vse deležnike, ki imajo v lasti civilno infrastrukturo, ki se lahko uporablja pri nameščanju kablov in anten, da se pospeši uporaba omrežja naslednje generacije;

6.2.8 uskladitev predpisov, ki se uporabljajo za številske vire, ki jih poslovni uporabniki zaradi digitalizacije in virtualizacije storitev in omrežij vse pogosteje uporabljajo čezmejno.

7. **Nadaljnji ukrepi**

7.1 Povezljivost – okrepljeno usklajevanje spektra v Evropi:

— Države članice in Komisija bi morale izboljšati usklajevanje zavezujočih odločitev na evropski ravni, da bi povečale učinek zasebnih naložb.

— Po vsej EU se uvede ambiciozen akt o gigabitni infrastrukturi z enostavnim dostopom do javne infrastrukture in enotno kontaktno točko v vsaki državi članici.

— Pripravijo se jasne smernice o skladnosti za specializirane storitve v skladu z uredbo o odprtem internetu.

7.2 Sprostitev naložb tveganega kapitala:

7.2.1 Pospeši se uvajanje investicijskih subjektov v pozni fazi in preide na en sklop pravil EU za vse nacionalne kapitalske trge z večjim sodelovanjem med lokalnimi organi in organi EU.

7.3 Okrepitev raziskav na področju pametnih omrežij in zmanjšanje latence:

7.3.1 Latenca v digitalnih omrežjih močno vpliva na medicinske pripomočke in diagnostiko na daljavo. Da bo mogoče izboljšati zdravstveno diagnostiko na oddaljenih območjih in podporo umetne inteligence na tem področju, je zlasti potrebna hitra in zanesljiva digitalna omrežna infrastruktura.

7.3.2 S pametnimi omrežji se lahko zmanjšajo emisije in ustvarijo energetsko učinkovitejša delovna mesta in domovi ter zagotovijo dinamične rešitve za čim boljšo zasedenost javnih prevoznih sredstev.

7.3.3 Upošteva se načelo o poročanju „samo enkrat“, ki ga zagovarja Komisija, in poroča se enemu samemu imenovanemu organu.

7.4 Podatkovno gospodarstvo:

— Pojasni se, da so podjetja v skladu z aktom o podatkih zavezana enemu samemu vodilnemu pristojnemu organu.

— Prizna se primarnost akta o podatkih kot okvira, ki ureja izmenjavo podatkov med podjetji in državno upravo za namene uradne statistike v EU.

— V primeru zdravstvenega varstva se zagotovi usklajen okvir za zdravstvene podatke, varstvo podatkov in zasebnost, vključno z uskladitvijo in skladnostjo Splošne uredbe o varstvu podatkov in prihodnjega evropskega zdravstvenega podatkovnega prostora.

7.5 Zaščita evropske kritične infrastrukture: kibernetska varnost za regulirane subjekte:

— Pripravijo se smernice za pojasnitev medsebojnega učinkovanja direktive EU o kibernetski varnosti in akta o kibernetski odpornosti pri storitvah daljinske obdelave podatkov.

— Upošteva se načelo o poročanju „samo enkrat“, ki ga zagovarja Komisija, in poroča se enemu samemu imenovanemu organu.

— Okrepijo se subjekti za kibernetsko varnost, da se poveča operativna učinkovitost in bolje podpre odpornost kritične infrastrukture, kot so energetska omrežja.

— Sprejme se jasen časovni razpored za razvoj in odobritev shem certificiranja EU ter zagotovi, da bodo te sheme oblikovane izključno na podlagi tehničnih zaščitnih ukrepov za kibernetsko varnost.

7.6 Uskladitev protokolov za komunikacijsko programsko opremo.

7.7 Določijo se osnovne zahteve za vso komunikacijsko programsko opremo, npr. vsi prenosi podatkov morajo biti šifrirani.

7.8 Javno naročanje na področju digitalnih storitev:

7.8.1 Direktiva o javnem naročanju se preoblikuje v uredbo in spodbujajo se usklajena merila za oddajo javnih naročil, pri čemer sta kibernetska varnost in trajnost enako pomembni kot stroški. Kratkoročno se v skladu z direktivo pripravijo smernice za nakup programske opreme.

V Bruslju, 18. septembra 2024

*Predsednik*
*Evropskega ekonomsko-socialnega odbora*
Oliver RÖPKE